Stadskerk Nijmegen (OCP), 4 juli 2021
Voorganger: ds. Pieter Endedijk (PKN)

Deze viering is te zien/beluisteren op:
https://www.stadskerknijmegen.nl/vieringen-terugkijken/

[1e lezing: Ezechiël 2, 1-7) (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Ik hoorde een stem die tegen mij zei: 'Mensenkind, sta op, dan zal ik met je spreken.' 2 Terwijl deze woorden klonken, voer er een geest in mij die me weer op deed staan, en er werd opnieuw tegen mij gesproken: 3 'Mensenkind, ik stuur jou naar de Israëlieten, naar dat weerspannige volk dat tegen mij in opstand is gekomen. Tot op de dag van vandaag verzetten ze zich tegen mij, zoals ook hun voorouders hebben gedaan. 4 Naar dat volk, dat zo halsstarrig en eigenzinnig is, stuur ik jou. Je moet tegen hen zeggen: "Dit zegt God, de HEER ..." 5 En of ze nu horen willen of niet – het is immers een opstandig volk –, ze zullen weten dat er een profeet in hun midden is geweest. 6 Maar jij, mensenkind, jij hebt van hun woorden niets te vrezen, je hoeft voor hen niet bang te zijn, al zijn ze als brandnetels en doornstruiken en belagen ze je als schorpioenen. Je hoeft je door dat volk niet te laten afschrikken of angst te hebben voor hun woorden, hoe opstandig ze ook zijn. 7 Je moet hun laten weten wat ik te zeggen heb, of ze nu horen willen of niet, hoe opstandig ze ook zijn.

[Evangelie: Marcus 6, 1-6) (Nieuwe Bijbelvertaiing)
1 Jezus vertrok weer en ging naar zijn vaderstad, gevolgd door zijn leerlingen. 2 Toen de sabbat was aangebroken, gaf hij onderricht in de synagoge, en vele toehoorders waren stomverbaasd en zeiden: 'Waar haalt hij dat allemaal vandaan? Wat is dat voor wijsheid die hem gegeven is? En dan die wonderen die zijn handen tot stand brengen! 3 Hij is toch die timmerman, de zoon van Maria en de broer van Jakobus en Joses en Judas en Simon? En wonen zijn zusters niet hier bij ons?' En ze namen aanstoot aan hem. 4 Jezus zei tegen hen: 'Nergens wordt een profeet zo miskend als in zijn eigen stad, onder zijn verwanten en huisgenoten.' 5 Hij kon daar geen enkel wonder doen, behalve dat hij een paar zieken de handen oplegde en hen genas. 6 Hij stond verbaasd over hun ongeloof. Hij trok rond langs de dorpen in de omtrek en onderwees de mensen.

[overweging:]

Gemeente van de Heer,

Hij kon daar geen enkel wonder doen. Wie is Hij toch?

Het evangelie vertelt dat Jezus Kafarnaüm, zijn geliefde plek aan het meer van Galilea verlaat. Daar waar indrukwekkende tekenen waren van het doorbreken van het Koninkrijk van God: een storm werd gestild; een legioen boze geesten werd uitgedreven; en, zoals hier

vlak voor wordt verteld over het meisje dat weer opstaat: wat doods is krijgt weer toekomst, leven.

Vergeleken met al die indrukwekkende tekenen, is wat wij vandaag uit het evangelie horen wel een teleurstelling.

Jezus gaat op weg naar zijn vaderstad. Een naam klinkt er niet. Natuurlijk, we weten we dat het Nazaret moet zijn, maar de evangelist noemt de naam niet: alleen vaderstad. Zo kan deze plaats eigenlijk overal liggen, overal en altijd.

En dat bepaalt ons meteen bij een essentieel aspect: het gaat niet om Nazaret, het gaat niet om een bepaalde plaats en bepaalde mensen, zodat de hoorder, de lezer meteen kan zeggen: wat dom van die mensen daar dat ze in Jezus niet meer zien dan de dorpstimmerman met een vader, een moeder, broers en zussen.
Dit verhaal gaat niet over eens en toen, maar over hier en nu, overal en altijd. De hoorder is geen toeschouwer, maar is deel van het verhaal.
Het speelt zich af waar mensen zijn.
Het kan overal zijn waar mensen elkaar kennen, waar de relaties tussen mensen bekend, vertrouwd zijn, waar mensen door de muren van de huizen heen van elkaar weten. Waar iemand nooit bezien wordt op zijn of haar eigen mogelijkheden en kwaliteiten, maar altijd is zoon van, dochter van, vader van, moeder van, vriend van.
Het kan overal zijn, 'Ons Dorp', terug bij af.

Jezus gaat naar de synagoge, en legt de Tora uit.
Marcus vertelt niet wat Jezus zei. Er is alleen verbazing. Waar haalt Hij het vandaan? Hij is toch gewoon de dorpstimmerman. We kennen Hem wel, en z'n moeder Maria, en z'n broers en z'n zusters ook. Hij is gewoon één van ons. We kennen hem en z'n familie. Gewoon zoals alle andere families, één van ons, niet meer en niet minder.
Gewoon afkomstig uit 'Ons Dorp'.
Wat moeten we nu met zijn woorden over het Koninkrijk van God dat nabij is. Hoe kan een timmerman nu de messias zijn?

Zoals het meisje in het verhaal dat hiervóór staat, het meisje dat wij alleen kennen als 'het dochtertje van Jaïrus' – geen eigen naam, maar alleen gekend als 'het dochtertje van' – zó horen wij vandaag dat de mensen Jezus alleen kunnen zien als: de zoon van, de broer van. Hij wordt niet erkend in wat Hij zelf zegt en doet. Mensen kunnen hem niet anders zien dan door de bril van 'ons kent ons'.

Zoals mensen zo vaak worden aangesproken als: 'de zoon van', 'de dochter van'.

Ben jij soms de zoon van? Nou, niet soms, maar al een leven lang. En waarom blijf je me zo noemen? Het belemmert me, want je wilt in mij een ander zien, die ik niet ben. En wie ik ben, herken je niet.

En zo wordt Jezus geannexeerd door de mensen van Ons Dorp. Wij kennen hem goed, want hij is toch een van ons? Maar zo kunnen ze niet zien wie hij werkelijk is.
Hij kon daar geen enkel wonder, geen enkel teken doen, schrijft de evangelist fijnzinnig.

Die vreemde Jezus moet teruggebracht worden tot bekende proporties. Niet méér dan de zoon van, niet méér dan de dorpstimmerman. Maar dat kleinmaken werkt verstikkend. Hij die mensen weer levensvreugde gaf, mensen weer nieuw perspectief gaf, wat kapot was in een mensenleven heelde – Hij kon daar in Nazaret niets beginnen. Jezus kan niets beginnen in het vertrouwde, in ons kent ons, in 'Ons Dorp'.
Hier staat onze lieve Heer met lege handen.

Het evangelie is machteloos in een geloofsgemeenschap die zich heeft georganiseerd als een onderonsje. Het evangelie komt niet tot ons langs de ons vertrouwde wegen, langs het tuinpad van mijn vader. Nee, het evangelie is niet bekend, is niet vertrouwd, moet vervreemdend zijn, moet mij van mijn stuk brengen – anders schiet het zijn uitwerking voorbij.

De kerk schiet zijn doel voorbij als het een geloofsgemeenschap is die een onderonsje is geworden. Teveel familie van elkaar. We kennen elkaar maar al te goed. Jij bent toch…

Maar wat is die kerk dan? Is die geloofsgemeenschap dan een grote mengkom waarin al die geloofjes van mensen in worden gestopt, gehusseld, om er een soort gemiddelde uit te krijgen? Dat zou wel eens een heel kleurloos en smakeloos resultaat kunnen geven.
In de kerk gaan de bronnen open. Dat zijn de Schriften, dat zijn de sacramenten, dat is de traditie met zijn schatten. Dat is alles wat niet vanuit mijzelf als individu aan de orde komt, maar wat mij van de andere kant wordt aangereikt. Waarop ik mij kan verheugen, maar wat mij ook kan ergeren omdat het mij niet past, maar waarbij ik wel voel wel dat het me raakt. Het evangelie komt als vreemd over en in de vreemdeling tot mij.

Het woord van God komt tot klinken als de Schriften opengaan, het heil wordt geschonken in de sacramenten, het licht wenkt mij om zelf tot licht te zijn, de stilte die hier is en was toen jij hier binnentrad, de gebeden die hier langs de wanden nog klinken van wie ons zijn voorgegaan – dat alles komt tot je van de andere zijde om jou te voeden.
Er is een beweging van de andere kant naar jou toe.

Als wat hier gedaan wordt in het verlengde zou liggen van huiselijke verhoudingen, als hier de taal niet anders is dan op straat, als de menselijke verhoudingen dezelfde zijn als in de

supermarkt – jij bent toch de zoon van, ik ken je nog, want jouw broer heeft met mijn zus geflirt – dan wordt het evangelie ingekapseld en staat onze lieve Heer met lege handen.

Kan de vreemdheid in jou een plaats krijgen, je vertrouwd worden?
Maar hier geldt niet de vreemdheid van het onbekende, maar de altijd onverwachte vreemdheid van het vertrouwde. Het bekende kan en moet vervreemding oproepen.
Het evangelie is mij vreemd, irriteert mij, ontroert mij.
De kerk is er om de vreemdheid, en de aanstotelijkheid van het Woord van God te dienen.
Het evangelie brengt mij van mijn stuk. Dat merk ik hier.
De vreemdheid van en met het onbekende verwachten wij, maar de vreemdheid met het vertrouwde komt volledig onverwacht.

Wie is Hij eigenlijk, toch niet anders dan de dorpstimmerman?
Kun je in zijn woorden de stem van de andere kant herkennen?
Jezus wordt geannexeerd en geplaatst binnen het vertrouwde beeld van mensen.
Jezus moet behoren tot de inventaris van Ons Dorp, terug bij af. Je weet precies wat Hij doet en wat Hij zegt; we kennen Hem wel, Hij is toch de zoon van...?

Is dát niet tevens wat vaak in kerken gebeurt? We kennen Jezus wel, we zijn zo vertrouwd met Hem. Hij behoort tot de inventaris van de kerk. Maar annexeren we Jezus dan niet?

Jezus is nooit van ons. Als je Hem dénkt te kennen, dan klinkt er opeens een onverwacht woord. Zo hebben we onze oren dichtgestopt voor een profetisch woord, voor het woord van de andere kant.
Je moet ook niet te gauw zeggen of zingen: welk een vriend is onze Jezus, want dan annexeer je Hem. Hij is niet je buurman, je vriend. Dan kan het Woord van de andere zijde niet meer klinken, niet meer jou verwonderen.
Jezus is nooit van ons. Jezus is mij vreemd, ik kan Hem niet thuisbrengen en dat is maar goed ook.
De profeet woont niet in ‘Ons Dorp’, wordt in zijn eigen stad niet geëerd.

Kan er ruimte zijn en blijven voor de verwondering, voor de verbazing, voor het evangelie dat mij van mijn stuk brengt? Voor iets dat je zo maar, onverwachts, als rijkdom kan worden aangereikt, zonder dat je erop gerekend had, zonder dat je ermee rekent, het gaat even buiten je berekening om.
Dan kan het heilige gebeuren.
Het heilige moet wel plaats en ruimte krijgen.

Als er geen verwondering, verbazing, openheid is, dan kan dat woord nooit die klank krijgen, die glans, die lichtglans die nodig is om op te kijken en het te ervaren als van de andere zijde.
Misschien dat daarom Jezus steeds naar de overkant van het meer gaat.

Het moet van de andere kant komen: het messiaanse woord, het messiaanse teken.
Het moet van de andere kant komen, anders kan het niet messiaans zijn.
De profeet kan in zijn eigen dorp, zijn eigen stad niets doen.

Hij kon er geen enkel wonder doen – zo schrijft de evangelist bijna terloops. Maar het is een essentiële zin. Want voor een wonder zijn er altijd twee nodig. Zonder verwondering geen wonder. Zonder verbazing geen teken. Zonder schok geen nieuw begin. Zoals zonder goede aarde er geen vruchten zijn.

Kan wat van de andere kant tot mij komt mij voeden, het heilige gebeuren, kan het heilige mij aanraken, betekenis krijgen voor mij.

De vervreemding moet verwondering worden.
Dat is ruimte bieden aan de vreemdheid van het onbekende en de onverwachte vreemdheid van het vertrouwde.
Dan krijgen woorden van waarde betekenis en overstijgen het alledaagse

in de Naam...

Pieter Endedijk, endedijk@hetnet.nl
06 208 00 209